

TAALONTWIKKELING STIMULEREN

TALK MUCH,
TUNE IN &
TAKE TURNS

Vaak wordt gedacht dat jonge kinderen vanzelf leren praten. Maar volgens taalontwikkelingsexpert Elma Blom ligt het iets complexer. Zij zegt: taalontwikkeling kun je stimuleren, en wel via de 3 T's: Talk much, Tune in en Take Turns.

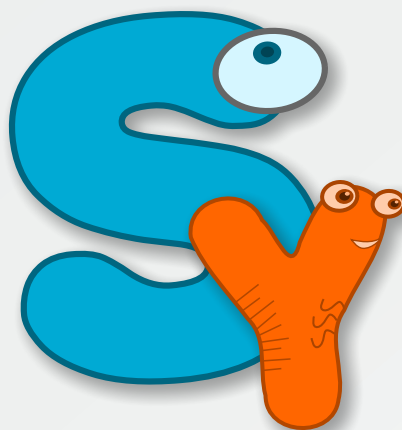
TEKST **WEIJA STEFFENS** FOTO'S **FOTOLIA**

We denken vaak dat kinderen taal automatisch leren door het veel te horen. Jij onderschrijft dat niet volledig, toch?

'Over het algemeen zijn kinderen heel goed in het leren van taal. Maar nee, het gaat absoluut niet vanzelf. Taalontwikkeling vraagt veel aandacht van opvoeders en van het kind zelf. Natuurlijk helpt het als een kind veel taal hoort, maar even belangrijk is de kwaliteit van het taal aanbod. En ook de interactie is met de omgeving speelt een rol. Dat laat zien dat taal leren niet zo maar automatisch gebeurt. Een goed taal aanbod is echt cruciaal.'

Hoe leren kinderen taal?

'Taal is complex en er komt heel wat bij kijken om het te leren. Taal is: woordenschat, grammatica, klanken, zinnen. Maar ook: dat alles gebruiken in een context en gesprekken voeren. Dit vraagt allerlei vaardigheden van een kind. De vraag 'hoe leren kinderen taal' is daarom niet een-

duidelijk te beantwoorden. Het heeft te maken met zoveel aspecten. Hoe verwerkt een kind informatie en hoe snel? Hoe werkt het korte- en langetermijngeheugen? Hoe goed kan een kind een koppeling maken tussen wat het ziet en hoort? Hoe goed kan een kind woorden die het leert langdurig opslaan in het geheugen, patronen en contexten herkennen en (grammatica)regels eruit filteren? Ook sociale vaardigheden spelen een rol. Het zijn allemaal voorwaarden om goed taal

te leren. En hoe een kind dat doet, verschilt per kind. Maar omdat verreweg de meeste kinderen uiteindelijk gaan praten, lijkt het alsof taal leren vanzelf gaat.'

Hoe kun je als pedagogisch medewerker taalontwikkeling stimuleren?

'Zorg voor een gevarieerd en rijk taal aanbod. Het gaat dus niet alleen om de kwantiteit, maar vooral om de kwaliteit. Als uitgangspunt kun je de 3 T's gebruiken: *Talk Much*, *Tune in* en *Take Turns*. *Talk much* betekent dat je veel praat tegen kinderen. Dat levert veel leermomenten op. Je kunt als pm'er bijvoorbeeld benoemen wat je doet, wat je ziet, wat je hoort. *Tune in* heeft te maken met het afstemmen van je taalgebruik op het niveau van het kind. Gebruik korte zinnen en pas je woordkeuze aan. Het woord 'vogel' snapt een dreumes wel, maar 'mus' wordt al moeilijker. Ook betekent *tune in* dat je ingaat op iets wat de interesse of aandacht heeft van het kind. *Take turns* is het stimuleren van interactie. Bijvoorbeeld door (open) vragen te stellen. En door een kind even de tijd te geven om te antwoorden.'

En hoe zet je die 3 T's in praktijk in?

'Je kunt het zien als geheugensteuntje om bij een activiteit of een gesprekje even te checken: voldoe ik aan de 3 T's? Gebruik

bijvoorbeeld zoveel mogelijk natuurlijk momenten om taal in te zetten. Bijvoorbeeld door alles waar je mee bezig bent te benoemen. Laat kinderen ook zelf dingen ervaren en dat benoemen. Zo leren ze woorden in een context te plaatsen. Stel, je bouwt samen een blokkentoren. Laat een kind dan voelen dat een blok zwaar is en benoem dat ook. Zo blijft de betekenis van woorden beter hangen (*talk much, tune in*). En: geef een kind regelmatig onverdeelde aandacht. Even een 1-op-1 gesprekje. Dan kun je veel meer ingaan op een kind en zijn of haar interesses (*tune in, take turns*). Bij de allerkleinsten kun je de taalontwikkeling versterken door 'iconische gebaren' te gebruiken: gebaren die iets uitbeelden. Denk aan het uitbeelden van eten, drinken of slapen. Als je een boekje voorleest, kies dan een verhaal dat aansluit bij de beleavingswereld van het kind. Het kind moet zich aangesproken voelen door het verhaal, de hoofdpersonen en de gebeurtenissen. Denk daar goed over na. Als een kind wordt geraakt door een boek, dan zal het taal beter oppikken. En verrijk het voorlezen door vragen te stellen en in te gaan op wat kinderen antwoorden.'

Wat speelt nog meer een rol?

'Herhaling! Kinderen maken in hun hersens allerlei 'paadjes' (hersenvverbindingen). Hoe vaker een kind zo'n weggetje belooft, hoe dieper het spoor wordt en hoe beter het kind het woord kan terugvinden. De associatie wordt sterker en de woordvinding wordt geprikkeld. En variatie is natuurlijk ook heel belangrijk. Door kinderen zoveel mogelijk ervarings-

'Taal leren gaat absoluut niet vanzelf'

gen op te laten doen, wordt hun woordenschat steeds groter. Zorg ook dat woorden in allerlei verschillende contexten terugkomen. Dus: thuis zit de vogel in een kooi, buiten vliegen vogels in de lucht. Verder is het van belang dat je een kind aankijkt als je ertegen praat. En zorg ervoor dat er niet te veel ruis is in de communicatie. Dus dat achtergrondmuziek of een televisie niet continu aanstaat

bijvoorbeeld. Kinderen moeten zich kunnen focussen als ze praten of als er tegen ze wordt gepraat en dat wordt aanzienlijk moeilijker met zo'n stoorzender in de buurt.'

Wat kun je doen als je merkt dat een kind achterblijft met taal?

'Vaak worden kinderen die verbaal sterk zijn meer gestimuleerd in hun taalontwikkeling, vaak ook omdat ze zelf meer contact zoeken. Kinderen die taalzwakker zijn, zijn vaak stiller en minder geneigd om contact met je te zoeken. Juist deze kinderen hebben echter extra stimulans nodig. Wees daar dus alert op.'

Die taalstimulering is best een grote verantwoordelijkheid voor een pm'er.

'Dat klopt. Het is vooral belangrijk dat je je bewust wordt van wat er komt kijken bij taal leren. En hoe groot jouw rol daarin is. Als je dat weet, kun je daarop afstemmen: in je handelen, je eigen taalgebruik en het taalaanbod. En dat is niet zo makkelijk als het lijkt. Je zult je daarin echt moeten trainen en meestal ook je eigen gedrag moeten veranderen. Dat kost de nodige oefening.' <